

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

Magistratura pilləsi üçün

060201 – Filologiya
Azərbaycan ədəbiyyatı

AZƏRBAYCAN SATİRİK ƏDƏBİYYATI
fənninin

PROQRAMI

Bakı - 2022

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

Magistratura pilləsi üçün

060201 – Filologiya

Azərbaycan ədəbiyyatı

AZƏRBAYCAN SATİRİK ƏDƏBİYYATI
fənninin

PROQRAMI

Filologiya fakültəsi Elmi Şurasının
2021-ci il 29 dekabr tarixli iclasında
(protokol № 03) təsdiq edilmişdir.

Bakı – 2022

Tərtib edən:	Jalə Firidun qızı Hüseynova filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
Elmi redaktor:	Vəliyev Məhərrəm Tahir oğlu filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
Rəyçilər:	Mirzəyev Ataəmi Bala Baba oğlu filologiya elmləri doktoru, professor İbrahimov Sənan Məmmədəli oğlu filologiya elmləri doktoru, professor

İZAHAT VƏRƏQİ

Fənnin məqsəd və vəzifələri. Azərbaycan ədəbiyyatında satiranın yaranması, mənbələri, şifahi xalq ədəbiyyatı və klassik ədəbiyyatla əlaqəsini öyrənmək, gənc nəslin etik və estetik tərbiyəsinə istiqamət vermək, cəmiyyətdəki nöqsanlara tənqidi münasibət bildirməyi öyrətmək, milli və bəşəri ideyalara hörmət və sədaqət, vətənpərvərlik, humanizm, dürüstlük, elmə, biliyə dəyər vermək kimi mənəvi keyfiyyətlər aşılamaq, gənc nəslə zəngin savad və bədii zövqə malik şəxsiyyət kimi tərbiyə etməkdir.

Fənnin tədrisi prosesində magistrlər **bilməlidir:**

- Satiranın yaranması və inkişafını;
- Azərbaycan ədəbiyyatında satiranın rolunu və tədqiq tarixini.

Bacarmalıdır:

- Azərbaycan ədəbiyyatında satirik üslubda yazılmış əsərləri təhlil etməyi

Yiyələnməlidir:

- Azərbaycan ədəbiyyatında satira janrında yazılmış əsərlərə aid tədqiqatlar barədə müstəqil fikir yürütmək qabiliyyətlərinə.

Fənnin tədris üsulları: Fənn mühazirə və məşğələ formasında tədris olunur.

Fənnin tədris planında yeri: Filologiya fakültəsinin magistratura səviyyəsində Azərbaycan satirik ədəbiyyatı fənni 30 saat mühazirə, 15 saat məşğələ olmaqla cəmi 45 saat həcmində tədris olunur.

**FƏNNƏ AYRILAN İLLİK SAATIN
MÖVZULAR ÜZRƏ BÖLGÜSÜ**

Mövzunun adı	Müh.	Məş.
Satira haqqında ümumi məlumat	2	2
Satiranın mənbələri. XIX əsrin əvvəllərində Azərbaycan ədəbiyyatında satira. A.Bakıxanov, M.Ş.Vazeh,	2	
Q.Zakir, S.Ə.Şirvani yaradıcılığında satira	2	2
M.F.Axundzadə yaradıcılığında gülüş	2	
M.F.Axundzadə dramaturgiyasının əsas xüsusiyyətləri	2	2
N.Vəzirov yaradıcılığında gülüş	2	
XX əsrin əvvəllərində mətbuat. "Molla Nəsrəddin" jurnalının fəaliyyəti	2	2
C.Məmmədquluzadə bədii nəsrində gülüş	2	
C.Məmmədquluzadə dramaturgiyasının əsas xüsusiyyətləri	2	2
M.Ə.Sabir yaradıcılığında satira	2	
Mollanəsrəddinçi şairlər	2	2
Ə.Haqqverdiyev yaradıcılığında gülüş	2	
N.Nərimanovun yaradıcılığı	2	2
Maarifpərvər-realist ədəbiyyatda satirik məqamlar. S.S.Axundov, Y.V.Çəmənəminli, M.Zeynalabdin və b.	2	
Ü.Hacıbəyovun komediyalarının sənətkarlıq xüsusiyyətləri	2	1

MÖVZULAR VƏ ONLARIN MƏZMUNU

**I mövzu: Satira haqqında ümumi məlumat.
Satiranın yaranması**

Bədii ədəbiyyatda satiranın xüsusi yaradıcılıq vasitəsi kimi yaranması tarixi, formalaşması, onun şifahi ədəbiyyatdakı janrları. Nağıllar, atalar sözləri, məsəllər, lətifələr, bayatılar.

Satiranın nəzəriyyəsi ilə məşğul olan alimlərin mülahizələri. Azərbaycan yazıçıları satira haqqında. M.F.Axundov, Həsən bəy Zərdabi, M.C.Paşayev, K.Məmmənov, Ə.Mirəhmədov və b. tənqidi gülüş haqqında. Satiranın, gülüşün ideya-estetik mahiyyəti, bədii xüsusiyyətləri.

Azərbaycan ədəbiyyatında Nizami, Xaqani, Füzuli, Vaqif kimi klassiklərin yaradıcılığında ictimai satiranın kamilləşmə prosesi. Satira və yumorun növləri. Bu sənətkarların gülüş yaratmaq üsulları, ictimai idealları.

Nizaminin "Sirlər xəzinəsi", "Yeddi gözəl", "İsgəndərnamə" poemalarında tənqidi məqamlar.

Füzulinin "Şikayətnamə" əsərində dövrün, cəmiyyətin eybəcərliyinin tənqidi. Alleqorik poemalarında satirik ruh və kinayə.

Satiranın bədii-estetik çalarlarını, tarixiliyini, milli özünəməxsusluğunu müəyyənləşdirmək. Satirik hekayə, novella, parodiya, pamflet, povest kimi janrlarda yaranan əsərlər.

II mövzu: Satiranın mənbələri.

**XIX əsrin əvvəllərində Azərbaycan
ədəbiyyatında satira. A.Bakıxanov, M.Ş.Vazeh**

XIX əsrin 30-40-cı illərində Azərbaycanda maarifçi-satirik şeirin qüvvətlənməsi. Baba bəy Şakir, Mirzə Baxış Nadim, Fazil xan Şeyda. İlk maarifçilər A.Bakıxanov yaradıcılığında satira. A.Bakıxanov və M.Ş.Vazeh ədəbi irsinin yeri və mövqeyi.

III mövzu. Q.Zakir, S.Ə.Şirvani yaradıcılığında satira

Qasım bəy Zakirin tənqidi-satirik şeirləri: əsas tənqid hədəfləri, ictimai məsələlərin bədii həlli. Mənzum hekayələr və təmsillər.

S.Ə.Şirvaninin satirik tənqidi əsərləri. Əsas tənqid hədəfləri. Alelorik əsərlər.

IV mövzu. M.F.Axundzadə yaradıcılığında gülüş

M.F.Axundzadənin ədəbi mühiti, maarifçiliyi, realizmi və satiranı yeni inkişaf səviyyəsinə qaldırması.

M.F.Axundzadə ədəbi-bədii filoloji irsində maarifçiliyin yetkinləşməsi. Sənətkarın ədəbi, elmi, estetik prinsipləri, ədəbiyyat, onun vəzifələri, janrları, realizm, satira və gülüş haqqındakı mülahizələri.

M.F.Axundzadə yaradıcılığında satira. "Aldanmış kəvakib" povestində satirik xüsusiyyətlər.

V mövzu. M.F.Axundzadə dramaturgiyasının əsas xüsusiyyətləri

M.F.Axundzadə dramaturgiyanın banisi kimi. M.F.Axundzadə dramaturgiyasında gülüş.

M.F.Axundzadə dramaturgiyasında sənətkarlıq məsələləri.

VI mövzu. N.Vəzirov yaradıcılığında gülüş

Milli mətbuatın yaranması və inkişafı. Milli teatrın yaranması və inkişaf mərhələləri.

Nəcəf bəy Vəzirov. Bədii nəsr və publisistikasının əsas mövzusu, tarixi əhəmiyyəti.

N.Vəzirov dramaturgiyasında əsas problemlər. İlk pyesləri: ədəbi mübahisələr. Ailə-məişət dramaları.

N.Vəzirov irsinin Azərbaycan ədəbiyyatında yeri və tarixi mövqeyi.

VII mövzu. XX əsrin əvvəllərində mətbuat. "Molla Nəsrəddin" jurnalının fəaliyyəti

XIX əsrin sonu-XX əsrin əvvəlləri Azərbaycan ədəbi-estetik və bədii düşüncə tarixində yeni mərhələ kimi. Bu dövr Azərbaycan ədəbiyyatının inkişaf istiqaməti, ideya-bədii xüsusiyyətləri, mövzu və obrazlar aləmi. Maarifçilik hərəkatının, milli mətbuatın inkişafı.

Bədii gülüş formalarının yeni məzmununda, yeni keyfiyyətlərlə güclənməsi bu dövrün estetik hadisəsi kimi.

Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında satira, yumor və gülüşün ayrı-ayrı problemlərinə dair A.Şaiq, M.Arif, F.Qasımzadə, M.Cəfər, M.Quluzadə, C.Xəndan, K.Talıbzadə, Y.Qarayev, F.Hüseynov, X.Əlimirzəyev, T.Mütəllibov, K.Məmmədov, M.Məmmədov, İ.Həbibbəyli, Z.Əsgərli, M.İmanov, X.Məmmədov, A.Bayramoğlu kimi ədəbiyyatşünasların tədqiqatları.

Həyatı düzgün əks etdirmək, ifşa hədəflərini aydın göstərmək, ictimai geriliyin səbəblərini axtarmaq yolunda sənətkarların vəzifələri. Satirik ədəbiyyatın inkişafı və özünəməxsusluğu.

Mətbuat. "Molla Nəsrəddin" jurnalının yaranması milli mədəniyyət hadisəsi kimi. Mollanəsrəddinçiliyin ictimai satira vasitəsi ilə mövcud cəmiyyəti dəyişdirmək, inkişaf etdirmək uğrunda mübarizəsi. Mollanəsrəddinçilik milli satirik ədəbiyyatın özəyi kimi. Mollanəsrəddinçilərin satirik imzaları.

Jurnalda problemlərin satirik-yumoristik ifadəsi. Satirik publisistikanın inkişafında jurnalın rolu. "Molla Nəsrəddin" və Azərbaycan satirik nəsr. Jurnalın satirik poeziya məktəbi.

XX əsrin əvvəllərində nəşr olunan satirik jurnallarda "Molla Nəsrəddin" ənənələrinin davamı.

VIII mövzu. C.Məmmədquluzadə bədii nəsrində gülüş

C.Məmmədquluzadə nasir və publisist kimi.

Satirik nəsrdə mövzu, ideya və süjet gülüş üsullarının mahiyyəti kimi.

C.Məmmədquluzadə bədii nəsrinin orijinal xüsusiyyətləri. Süjet və mövzu rəngarəngliyi. Klassik realist satirik nəsrdə sənətkarlıq məsələləri. Dildə sadəlik, millilik, lakoniklik. Hekayələrdə bədii və satirik detalın mahiyyəti.

C.Məmmədquluzadənin novatorluğu. "Molla Nəsrəddin" jurnalında çap etdirdiyi felyetonların problematikası, mövzu və məzmun dairəsi.

C.Məmmədquluzadə irsinin tədqiqi.

IX mövzu. C.Məmmədquluzadə dramaturgiyasının əsas xüsusiyyətləri

C.Məmmədquluzadə böyük satirik dramaturq kimi. Satirik güllüşü və müsbət ideali. Yazıçının dramaturgiyası, bədii nəsi və publisistikasının mövzu və ideya vəhdəti

C.Məmmədquluzadə dramaturgiyasının əsas problemləri və sənətkarlıq xüsusiyyətləri.

X mövzu. M.Ə.Sabir yaradıcılığında satira

Mirzə Ələkbər Sabir. "Molla Nəsrəddin" jurnalına gəlişi barədə elmi mübahisələr. Sabir molla-nəsrəddinçi şair kimi. M.Ə.Sabirin novatorluğu. Yaradıcılığının birinci mərhələsində ictimai satiraya meyil.

Mövzu dairəsinin genişliyi. Sabirin yaradıcılığında cəmiyyətin müxtəlif ictimai təbəqələrinin satirik portretləri. Satirik poeziyanın sosial məzmununun genişlənməsi.

Sabir yaradıcılığının sənətkarlıq xüsusiyyətləri. Sabir və folklor. Sabir və mətbuat. Sabir ədəbi məktəbinin formalaşması. Sabir ədəbi məktəbinin nümayəndələri.

Sabir irsinin tədqiqi. Sabirşünaslıq və onun müasir səviyyəsi.

XI mövzu. Mollanəsrəddinçi şairlər

Əli Nəzmi. Yaradıcılığının ideya-bədii istiqamətləri. Əli Nəzmi molla-nəsrəddinçi şair kimi. Sənətkarın satirik üslubu-

nun formalaşmasında "Molla Nəsrəddin" jurnalının rolu. Yaradıcılığında qadın hüquqsuzluğunun tənqidi.

Felyetonlarında mövzu rəngarəngliyi. Publisistikasının mövzuları. Əli Nəzmi ədəbi irsinin öyrənilməsi.

Əliqulu Qəmküsar. Mühiti və yaradıcılığı. Satirik şeirləri, əsas mövzuları və tənqid hədəfləri. Ə.Qəmküsarın felyetonlarında ictimai mühitin tənqidi.

Şairin yaradıcılığını Sabir ədəbi məktəbinə bağlayan cəhətlər.

Mirzə Əli Möcüz Şəbüstəri yaradıcılığında xalq yumoru. Şairin mövzuları və tənqid hədəfləri. Möcüzün sənətkarlığı, dil və üslubu.

Möcüz Sabir ədəbi məktəbinin Cənubi Azərbaycanda ən layiqli davamçısı kimi.

Ömər Faiq Nemanzadə. Publisistikasında hakim dairələrin tənqidi. Vətənin tərəqqisi, xalqın inkişafı yolunda fəaliyyəti.

Bayraməli Abbaszadə. Şairin əsərlərində Cənubi Azərbaycan mövzusu. Sabir və Əli Nəzmiyə yazdığı nəzirələr.

Əli Razi Şamçızadə. Satirik şeirlərində mühitin nöqsanlarının tənqidi. Qadın azadlığı mövzusunda yazdığı şeirlər. İctimai-siyasi mövzuda yazılmış şeirləri. Əli Razinin felyetonları. Əli Nəzmi ilə deyişmələri.

Məmməd Səid Ordubadi. "Molla Nəsrəddin" jurnalındakı fəaliyyəti. M.S.Ordubadinin bədii nəsi. Felyetonlarında mühüm ictimai problemlər, gerilik, nadanlıq və ədalətsizliyin tənqidi.

Satirik ruhlu şeirləri. M.S.Ordubadinin ilk şeir kitablarında maarifçi dünyagörüşünün bədii əksi.

Bədii nəsi və dramaturgiyası.

M.S.Ordubadi irsinin tədqiqi.

XII mövzu. Ə.Haqqverdiyev yaradıcılığında gülüş

Əbdürrəhim bəy Haqqverdiyev satirik-yumoristik nəsr ustası kimi. Sənətkarın "Molla Nəsrəddin" jurnalı ilə əməkdaşlığı. İlk hekayələri bədii nəsr nümunələri kimi.

Dini fanatizmə qarşı mübarizə, azadlıq, müstəqillik, qadın hüquqsuzluğuna və savadsızlığına qarşı etiraz.

“Xortdanın cəhənnəm məktubları” povestində kinayə.

“Marallarım” hekayələr silsiləsi.

Ə.Haqverdiyev dramaturgiyasında gülüş.

Ə.Haqverdiyevin novatorluğu.

Sənətkarın irsinin tədqiqi.

XIII mövzu. N.Nərimanovun yaradıcılığı

Nəriman Nərimanov. Həyatı, mühliti, maarifçilik fəaliyyəti.

Dramaturgiyası. “Nadanlıq” ilk qələm təcrübəsi kimi.

Məhəmməd ağa və Ömər obrazları. XIX əsrin sonunda Azərbaycan kəndi.

“Nadanlıq” dramı haqqında F.Köçərlinin tənqidi mövqeyi.

“Şamdan bəy” əsərində milli birlik ideyası. Yusif və Xədicə obrazları.

“Nadir şah” əsərində tarixilik və müasirlik. Xalq nümayəndəsinin hakimiyyətə gəlişi, islahat planları. Əsərdə hökmdar və xalq problemi. Nadir şah faciə qəhrəmanı kimi.

N.Nərimanovun bədii nəsrli. “Bahadır və Sona” romanı. Əsərin maarifçi qəhrəmanları.

“Pir” povestində dini fanatizmin ifşası.

“Bir kəndin sərgüzəşti” hekayəsində mülkədar-kəndli münasibətlərinə maarifçi baxış.

N.Nərimanovun publisistikasında maarif, tərbiyə, sənət, ədəbiyyat və digər mövzular.

N.Nərimanov irsinin tədqiqi.

XIV mövzu. Maarifpərvər-realist ədəbiyyatda satirik məqamlar.

Sultan Məcid Qənizadə. Bədii yaradıcılığı. “Məktubati-Şeyda bəy Şirvani” dilogiyası S.M.Qənizadənin maarifçi dünyagörüşünün bədii ifadəsi kimi.

“Allah xofu” hekayəsində müəllifin dini inanc sisteminin bədii əksi. Bu mövzuda yazılmış əsərlərlə müqayisə. Mövzunun maarifçi bədii həlli.

Süleyman Sani Axundov. Həyatı, maarifçi-realist kimi fəaliyyətinin əsas məqamları, elmi-pedaqoji fəaliyyəti.

Yaradıcılığı. Dramaturgiyasında M.F.Axundzadə ənənələri. Kiçik həcmli komediyalarında tənqid hədəfləri. Bədii nəsrinin əsas xüsusiyyətləri.

S.S.Axundovun yaradıcılığı bədii təkamül mərhələsində. İlk hekayələri. “Yuxu”, “Qonaqlıq”, “Kövkəbi-hürriyyət” simvolik üslubda yazılmış hekayələr kimi.

“Qorxulu nağıllar” silsiləsində gerçək həyat lövhələrinin təsviri. Hekayələrin mövzu dairəsi, əsas problemlərin bədii həlli.

S.S.Axundov irsinin tədqiqi.

İbrahim bəy Musabəyov maarifçi-realist nasir kimi. “Neft və milyonlar səltənətində” əsəri bədii nəsrimizin uğuru kimi. Əsərin XX əsrin əvvəlləri Azərbaycan gerçəkliyini əks etdirməsi. İnsanın formalaşmasında mühit və tərbiyənin rolu məsələsi.

Yusif Vəzir Cəmənzəminli. Həyatı, mühliti.

Cəmənzəminli hekayələrində “Molla Nəsrəddin” jurnalının satira üslubuna bağlılıq. Sənətkarın üslubunun C.Məmməd-quluzadə, Ə.Haqverdiyev, həmçinin rus ədəbiyyatının nümayəndələri Çexov və Qoqolun üslubları ilə yaxınlığı.

Hekayələrində milli məişətdəki geriliyin, nadanlığın, qadın hüquqsuzluğunun tənqidi. Cəmənzəminli bədii nəsrində mühitin ictimai qüsurlarının tənqidi. Detal və lövhələrin, obrazların xarakterlərinin səciyyəvililiyi.

Qadın hüquqsuzluğunun tənqidi Y.V.Cəmənzəminli hekayələrində əsas mövzu və aparıcı xətlərdən biri kimi.

Y.V.Cəmənzəminli irsinin Azərbaycan ədəbiyyatında yeri, əhəmiyyəti və tədqiqi.

Zeynalabdin Marağayi M.F.Axundzadə ənənələrinin davamçısı kimi.

M.Zeynalabdinin "İbrahim bəyin səyahətnaməsi" əsərindəki tənqidi məqamlar. Əsərdə İranın ictimai-siyasi, mənəvi-əxlaqi problemlərinin bədii əksi. Azərbaycan ədəbiyyatında ictimai satiranın inkişafında "İbrahim bəyin səyahətnaməsi" əsərinin rolu.

XV mövzu. Ü.Hacıbəyovun komediyalarının sənətkarlıq xüsusiyyətləri

Üzeyir Hacıbəyov. Komediyalarında tənqid hədəfləri. Publisistikası. "Mələkə sifətli" (1908), "Orucluq" (1910), "Uşaq" (1911), "Hamam" (1911), "Səs gəlir" (1911) felyetonlarında siyasi-ictimai problemlər.

Komediyalarında məişət mühiti ilə ictimai və mənəvi-əxlaqi problematikanın vəhdəti.

Sərbəst işlərin mövzusu

1. Satiranın mənbələri. İlk satiriklər
2. Q.Zakir, S.Ə.Şirvaninin satiraları
3. A.Bakıxanov, M.Ş.Vazehin yaradıcılığı
4. M.F.Axundzadənin yaradıcılığı
5. N.Vəzirov dramaturgiyasının əsas xüsusiyyətləri
6. Mətbuat. "Molla Nəsrəddin" jurnalının yaranması, fəaliyyəti
7. C.Məmmədquluzadə yaradıcılığı
8. Mollanəsrəddinçi şairlər
9. Ə.Haqqverdiyev yaradıcılığı
10. Maarifpərvər-realist yazıçılar

Əsas ədəbiyyat

1. Abasov, A. Üzeyir Hacıbəyovun sənətkarlığı. Bakı, 1976.
2. Axundlu, Y. Məmməd Səid Ordubadi. Bakı, 2012.
3. Axundov, N. "Molla Nəsrəddin" jurnalının nəşr tarixi. Bakı, 1959.
4. Axundov, N. Azərbaycan satira jurnalları. Bakı, 1968.
5. Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi, 3 cilddə, Bakı, 1960.
6. Cəfərov, M.C. Əsərləri. Bakı, 1973.
7. Cəfərov, M.C. M.F.Axundovun ədəbi-tənqidi görüşləri. Bakı, 1950.
8. Cəlil Məmmədquluzadə (həyat və yaradıcılığı). Bakı, 1974.s
9. Əfəndiyev, H. Azərbaycan bədii nəsrinin tarixindən. Bakı, 1963.
10. Əfəndiyev, H. Mirzə Fətəli Axundov realist satirik nəsrinin davamçıları. Bakı, 1974.
11. Əhmədov, B. Azərbaycan ədəbiyyatının inkişaf problemləri.
12. Əhmədov, T. Nəriman Nərimanov. Bakı, 1982.

Əlavə ədəbiyyat

13. Əlimirzəyev, X. Klassiklərimizin ideal və poetik sənət dünyası, 2 cilddə, Bakı, 2009.
14. Əlimirzəyeva, R. N.Nərimanov yaradıcılığında maarifçiziyalı problemi. Bakı, 2010.
15. Həbibbəyli, İ. Cəlil Məmmədquluzadə: mühiti və müasirləri. Naxçıvan, 2009.
16. Hüseynov, F. "Molla Nəsrəddin" və mollanəsrəddinçilər. Bakı, 1986.
17. Hüseynov, F. Adi əhvalatlarda böyük həqiqətlər. Bakı, 1977; 2015.
18. Hüseynov, F. Satirik gülüşün qüdrəti. Bakı, 1982.
19. Xəlilov, N. Xalq təfəkkürü, sənətkar qüdrəti. Bakı, 1996.

20. İmanov, M. Xalq gülüşünün poetikası. Bakı, 2006.
21. Qarayev, Y. Seçilmiş əsərləri, 5 cildə, I-IV cildlər, Bakı, 2015.
22. Qasımzadə, F. Abbasqulu ağa Bakıxanov. Bakı, 1956.
23. Qasımzadə, F. XIX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı. Bakı, 2019.
24. Qasımzadə, F. M.F.Axundovun həyat və yaradıcılığı. Bakı, 1962.
25. Qasımzadə, F. Nəcəf bəy Vəzirov. Bakı, 1954.
26. Qurbanov, Ş. Nəriman Nərimanov dünyası. Bakı, 2001.
27. Məmmədov, Ə. Azərbaycan bədii nəsr. Bakı, 1983.
28. Məmmədov, K. Yusif Vəzir Çəmənəminli: həyatı və yaradıcılıq yolu. Bakı, 1981.
29. Məmmədov, X. "Əkinçi"dən "Molla Nəsrəddin"ə qədər. Bakı, 1978.
30. Məmmədov, X. XIX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı. Bakı, 2006.
31. Məmmədov, X. XIX əsrin sonu-XX əsrin əvvəllərində Azərbaycan maarifçi-realist ədəbiyyatı. Bakı, 1978.
32. Məmmədov, X. Sultan Məcid Qənizadə. Bakı, 1983.
33. Məmmədov, K. Azərbaycan bədii nəsr. Bakı, 1983.
34. Məmmədov, K. Ə.Haqverdiyev. Bakı, 1970.
35. Məmmədov, K. XX əsr Azərbaycan gülüşü. Bakı, 1989.
36. Məmmədov, K. XIX əsr Azərbaycan şeirində satira. Bakı, 1975.
37. Məmmədov, K. Nəcəf bəy Vəzirov. Bakı, 1963.
38. Məmmədov, M. C.Məmmədquluzadənin bədii nəsr. Bakı, 1968.
39. Məmmədov, M. Ə.Haqverdiyevin həyat və yaradıcılığı. Bakı: Nurlan, 2008.
40. Məmmədov, N. M.F.Axundovun realizmi. Bakı, 1987.
41. Məmmədov, N. M.F.Axundovun realizmi. Bakı, 1987.
42. Məmmədov, V. Nəriman Nərimanov, Bakı, 1957.
43. Məmmədov, Z. M.F.Axundovun estetik görüşləri. Bakı, 1961.

44. Məmmədzadə, H. M.F.Axundov və Şərq. Bakı, 1971.
45. Mir Cəlal, F.Hüseynov. XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı. Bakı, 2018.
46. Mir Cəlal. Gülüş bədii silah kimi. Bakı, 1958.
47. Mirbağirov, K. Seyid Əzim Şirvani. Bakı, 1959.
48. Mirəhmədov, Ə. Azərbaycan ədəbiyyatına dair tədqiqlər. Bakı, 1983.
49. Mirəhmədov, Ə. Yazıçılar, talelər, əsərlər. Bakı, 1978.
50. Mütəllibov, T. Ə.Haqverdiyevin poetikası. Bakı, 1988.
51. Rüstəmov, İ. Mirzə Fətəli Axundov. Bakı, 1986.
52. Şəfiyev, A. Komediya və həyat. Bakı, 1983.
53. Vəlixanov, N. Azərbaycan maarifçi-realist ədəbiyyatı. Bakı, 1983.
54. Vəlixanov, N. Süleyman Sani Axundov. Bakı, 1968.

Çapa imzalanıb: 07.04.2022
Format 60x84 1/16. Ofset kağızı.
Həcmi 1,0 ç.v.. Sayı 50

Bakı Dövlət Universitetinin mətbəəsində çap olunmuşdur.
AZ 1148, Bakı şəh., ak. Z. Xəlilov küç. 33
Tel: (+99412) 538 87 39 / 538 50 16
e-mail: bdumetbee@gmail.com
www.bsu.edu.az